

Cambridge Papers

BIBLIA ȘI POLITICA

Surse creștine ale gândirii
politice britanice

Nick Spencer

CAMBRIDGE

JUBILEE
CENTRE
A BIBLICAL VISION FOR SOCIETY

BIBLIA ȘI POLITICA

Surse creștine ale gândirii politice britanice

Nick Spencer

Articol publicat în seria *Cambridge Papers*

Iunie 2012

Traducător: Elena Neagoe

Centrul de Educație Creștină și Cultură Contemporană
Areopagus

Timișoara 2019

Originally published in *Cambridge Papers* series,
by The Jubilee Centre (Cambridge, U.K.) under the title
The Bible and politics
Christian sources of political thought
Volume 21, Number 2, June 2012.

© Nick Spencer 2012

All rights reserved.

Published with permission of The Jubilee Centre,
3 Hooper Street, Cambridge, CB1 2NZ, UK
www.jubilee-centre.org

Charity Registration Number 288783.

Ediția în limba română, publicată cu permisiune,
sub titlul

BIBLIA ȘI POLITICA

Surse creștine ale gândirii politice britanice

de Nick Spencer,

apărută sub egida Centrului Areopagus din Timișoara
Calea Martirilor nr. 104

www.areopagus.ro

cu sprijinul oferit de SALLUX

Începând cu anul 2011, activitățile desfășurate de Sallux sunt susținute financiar de către Parlamentul European. Responsabilitatea pentru orice comunicare sau publicație redactată de Sallux, sub orice formă sau prin orice mijloc, revine organizației Sallux. Parlamentul European nu este responsabil pentru modurile în care va fi folosită informația conținută aici.

Coordonator proiect:

Dr. Alexandru Neagoe

Toate drepturile rezervate asupra prezentei ediții în
limba română. Prima ediție în limba română.

Traducător: Elena Neagoe

Editor coordonator: Dr. Alexandru Neagoe

*Cu excepția unor situații când se specifică altfel, pentru
citatele biblice s-a folosit traducerea D. Cornilescu.*

*Orice reproducere sau selecție de texte din această
carte este permisă doar cu aprobarea în scris a
Centrului Areopagus din Timișoara. Dacă există vreo
discrepanță între versiunea engleză și cea română,
versiunea engleză are întâietate.*

Cel care este acum în călătorie își aplaudă propria putere și picioarele care l-au purtat până aici, de-atâta timp; el pune astfel totul pe seama vigoriei sale, fără să țină prea mult cont de cât de mult datorează celor care au curățat pădurea, au secat mlaștinile, au construit podurile și au făcut ca drumurile să fie practicabile.

John Locke¹

Economia și politica...trebuie să se bazeze pe ceva.

F. D. Maurice²

Rezumat

Acest articol susține că Biblia a fost documentul care a influențat cel mai mult istoria politică britanică. Sunt expuse șase idei politice majore, fiecare având relevanță contemporană, și se arată cum Biblia ne-a modelat atitudinea față de fiecare dintre ele, subliniind anumite principii hermeneutice, de o importanță critică în explicarea acestei influențe. Ni se sugerează că o dedicare puternică și continuă față de astfel de virtuți politice poate fi dificil de susținut dacă religia creștină este scoasă în viitor din viața publică din Marea Britanie.

Introducere

Biblia, cel mai adesea în traducerea King James, este aclamată la scară largă pentru impactul său asupra limbii, literaturii și culturii engleze. Mult mai puține se spun însă despre semnificația sa politică. Faptul acesta riscă să fie înțeles greșit. Biblia a avut o influență profundă asupra politicii naționale, cu o durabilitate și sferă de influență fără egal. De la politicieni până la plugari, de 1400 ani încoace, nici un alt text politic – adică unul cu implicații politice – nu a fost citit cu atâta nesaț, de către atât de mulți oameni și o vreme atât de îndelungată. Se poate

spune că Biblia este cel mai important document în istoria politică britanică.³

Două precizări sunt importante. Mai întâi, a pretinde că Biblia a exercitat o asemenea influență nu înseamnă a afirma că ea a reprezentat *singura* influență asupra politicii naționale. În realitate, ea s-a manifestat împreună cu alți factori politici, chiar și atunci când ea a dominat scena, așa cum s-a întâmplat între anii 1530 și 1650. În al doilea rând, a face o astfel de afirmație cu privire la Biblie nu înseamnă că ea a fost întotdeauna folosită doar de partea îngerilor politici. Nu a fost așa. Scripturile creștine au fost folosite de către mulți, în decursul secolelor, pentru a justifica privirea oamenilor de drepturi și inegalitatea din sfera politică. Oamenii sunt deosebit de abili în a distorsiona Biblia în propriile lor interese. Nici una dintre precizările acestea nu modifică însă faptul că Biblia a avut un rol fundamental în politica britanică. Un mod de a arăta acest fapt este prin a relata narațiunea în mod cronologic. Totuși, făcând aceasta am putea da impresia falsă că relevanța politică a Bibliei este doar de interes istoric. Prin urmare, articolul de față se va concentra asupra a cinci idei politice care sunt vii astăzi, așa încât să putem arăta impactul Bibliei asupra dezvoltării acestor idei.

Națiunea

Oare ce anume ne definește pe „noi” din punct de vedere *politic*, nu doar *geografic* sau *etnic*? Dezbaterile recente cu privire la descentralizare și independență, ca să nu mai vorbim de tentativele îndoielnice de „creare a unei națiuni” în Orientul Mijlociu sau de dificultatea permanentă pe care multe țări africane o au în conturarea unei identități naționale care să o transcendă pe cea locală sau tribală, ne avertizează că idea de „națiune” este una artificială și greu de conturat.⁴

Când Papa Grigore și-a trimis misionarii la „poporul englez”, în anul 597, poporul englez nu exista. În locul său erau numeroase regate separate, militarizate, care trăiau într-o stare permanentă de conflict. Faptul de a le privi ca pe o singură unitate a fost unul monumental, din partea lui Grigore, făcându-l pe un istoric recent să remarce în mod provocator că „englezii datorează existența lor ca popor, sau cel puțin recunoașterea acestei existențe, papalității”.⁵ A fost un proces lent, ajutat de istoricul și specialistul biblic Bede, a cărui lucrare *Ecclesiastical History of the English People* [Istoria ecleziastică a poporului englez, n.tr.] a fost nu doar una de o importanță uriașă, ci și una biblică în mod subtil.⁶ Chiar și mai influent a fost regele Alfred și mai ales răspunsul său față de invaziile vikingice ce au amenințat țara după sfârșitul secolului opt.⁷ Acele invazii erau înțelese la scară largă ca semn al judecății divine, iar regele Alfred era hotărât să se pocăiască și să reacționeze ca atare. El a demarat o reformă eclezială, educațională și morală în rândul poporului, o mare parte din aceasta fiind focalizată asupra întoarcerii conștientei la Biblie. În acest context, Alfred a emis un cod de legi fundamental, înspre sfârșitul domniei sale, unul care integra legi din alte regate englezești și care, mai important, ilustra o bază biblică explicită și repetată, inspirată din Tora, din predica de pe munte și din Faptele Apostolilor.⁸ Istoricii au observat faptul că acest cod de legi al lui Alfred era dezordonat și plin de contradicții, așa că ar fi fost de prea puțin folos în tribunal. Codul nu era prevăzut însă ca un cod legal comprehensiv pentru societatea englezească. El era, în schimb, profund simbolic, amplasând activitatea legală a regelui pe o scenă istorică ce trecea prin biserica primară și prin lucrarea lui Cristos până la Moise și până la însăși legea divină. Alfred a contribuit la formarea identității unui popor creștin care se apăra împotriva violenței și a

răutății nereligioase, la fel cum o făcuse Israelul vechi-testamentar.

Povestea „Britaniei” de aproape un mileniu mai târziu este una asemănătoare. În anii 1670, Anglia se îndrepta din nou înspre un război civil, de data aceasta datorită catolicismului recent-mărturisit al lui James, fratele și moștenitorul lui Charles II. Faptul că războiul civil a fost evitat iar James a fost detronat în favoarea protestanților William și Mary de Orange a fost privit de către mulți ca un mic miracol. Așa numita „Revoluție Glorioasă” avea să informeze politica națională vreme de mai multe secole. *Declarația drepturilor* [Bill of Rights], ce avea să urmeze, prevedea o autoritate limitată pentru regalitate, privilegiile parlamentare și dreptul supușilor de a face petiție împotriva monarhului – o combinație de libertăți politice unice în Europa la vremea respectivă. Este demn de remarcat faptul că această libertate și toleranță erau ancorate în protestantismul național, a cărui icoană era Biblia. Faptul acesta a fost evidențiat la slujba de încoronare a lui William și Mary, slujbă ce a fost remodelată pentru a sublinia credința lor protestantă. Pentru prima oară, Biblia a fost transportată către Westminster Abbey în cadrul procesiunii. Regele și regina au trebuit să jure că vor domni conform „adevăratei mărturisiri a Evangheliei”. Odată ce au fost încoronați, fiecare a primit o Biblie, „ca să vă puneți în gând această rânduială și să o urmați”.⁹

Creștinismul protestant a devenit un mijloc chiar și mai important de stabilire a unei identități comune în urma Actului de Unire de la 1707, prin intermediul căruia regatul Scoției și cel al Angliei au fost puse împreună în cadrul Marii Britanii. În cuvintele istoricului Linda Colley, „protestantismul a fost fundamentul care a făcut posibilă inventarea Marii Britanii”.¹⁰ Trebuie recunoscut faptul că fundamentarea identității naționale pe religie, în

felul acesta, nu este neapărat sănătoasă. Aceasta se poate vedea într-un poem de stat din 1716, unul dintre versurile acestuia spunând:

Vom sta și vom cânta sub viile noastre
Dumnezeu să fie lăudat, regele George să
fie binecuvântat
Fericirea este peste tot
Atât în cele religioase cât și în cele civile:
Discordiile noastre curând o să-nceteze,
Învinse fiind de George, prințul păcii;
O să trăim în belșug și bunăstare,
Făcând în ciudă papalității.

Textul acesta face referire la două dintre cele mai explicite profeții despre mântuire din Vechiul Testament – Mica 4:4 și Isaia 9:6 – localizându-le nu în „Regele Isus” ci în regele George. Creștinismul biblic a fost capabil să ofere o bază puternică pentru identitatea națională, însă a făcut aceasta cu prețul distorsionării Evangheliei.

Proces echitabil

Amenințarea atrocităților teroriste de după 11 septembrie a adus problematica procesului echitabil în centrul atenției. Subiectul acesta are rădăcini istorice adânci.

Spre sfârșitul perioade anglo-saxone, un cod legislativ al regelui Ethelred începea astfel: „este rânduiala Domnului și a sfătuitoarelor Săi ca ... fiecare om să se poată folosi de lege”.¹¹ Ca și în cazul altor afirmații politice, și aceasta poate fi privită ca un triumf al speranței asupra realității. Totuși, primii pași importanți către un proces echitabil își au rădăcinile în Biblie.

Stephen Langton era rector al Universității din Paris înspre sfârșitul secolului doisprezece, fiind

totodată unul dintre cei mai importanți specialiști ai Bibliei.¹² Ulterior el a fost numit arhiepiscop de Canterbury și a avut o relație dificilă cu regele John, care s-a opus numirii sale în această funcție. Langton devenit un catalizator al opoziției baronilor față de monarh, așa încât în anul 1213 el a fost în măsură să își ocupe postul pe care fusese numit. De pe această poziție, el a contribuit la formularea documentelor ce aveau să devină Magna Carta. Contribuția lui Langton s-a bazat pe studiile sale biblice parcurse în Paris și mai ales pe discuțiile despre ceea ce înseamnă ascultarea de lege. El și-a fundamentat gândirea pe pasaje precum 1 Samuel 10:24-25, în care profetul Samuel „a explicat poporului drepturile și îndatoririle împăratului..., le-a scris pe un sul și l-a așezat înaintea Domnului”. Din astfel de texte Langton a desprins idea de proces echitabil. El a fost gata să apere autoritatea politică, fie ea și una nedreaptă, atâta vreme cât ea era judecată în mod legal. Imperativul judecății din partea unui tribunal legitim avea să devină „semnătura sa personală”. Preocuparea aceasta și-a găsit drumul înspre trei articole majore din Magna Carta, două dintre acestea făcând parte dintre singurele trei articole ale Cartei Extinse ce rămân și astăzi în vigoare.¹³

Politica și slujirea

Scandalul cheltuielilor parlamentare din anul 2009 ne-a adus aminte că britanicii sunt foarte sensibili față de corupția politică, într-un mod ce e greu de înțeles în multe alte țări, unde se subînțelege faptul că oficiul politic legitimează câștigurile financiare și notorietatea personală. Există motive istorice specifice pentru acest fapt, nu în ultimul rând fiind influența pe care trezirile spirituale evanghelice au exercitat-o asupra politicii britanice. Totuși, mai există și alte raționamente biblice mai largi. O componentă fundamentală a Evangheliei este convingerea că puterea imperială/regală trebuie să

fie limitată. Pe baza anumitor texte precum Marcu 10:42-45, Ioan 19:11 și Romani 13, creștinii au susținut că autoritățile pământești trebuie să fie umile și restricționate, întrucât ele îi datorează lui Dumnezeu propria lor existență și vor da socoteală înaintea Lui. Argumentul acesta se regăsește în scrierile politice englezești cele mai timpurii. „Adu-ți mereu aminte, ... tu rege, cu teamă și cu dragoste de Dumnezeu, Regele tău, că tu ești pus în locul Lui să îngrijești de supușii Săi și să domnești peste ei și să dai socoteală în ziua judecății cu privire la tine”, avea să scrie Cathwulf celui mai mare dintre toți regii medievali, împăratul Carol cel Mare, în jurul anului 775.¹⁴

Au existat însă rădăcini biblice chiar și mai adânci decât acestea. Mai ales, poruncile din Deuteronom 17:14-20, în care, la urcarea sa pe tron, împăratul lui Israel avea datoria să „scrie pentru sine, pe un sul, o copie a acestei legi ... să o citească toate zilele vieții sale ... să urmeze cu grijă toate cuvintele din ea ... [și] să nu se considere pe sine mai presus de frații săi evrei” au fost folosite de personalități cât se poate de diverse, precum John de Salisbury în sec. XII și John Milton în sec. XVII, pentru a arăta că regii erau supuși aceleiași legi ca și supușii lor și că nu trebuie să se considere mai buni decât aceștia.¹⁵

Democrația

Idea de participare democrată are rădăcini adânci în istoria britanică. Încă din secolul zece, călugărul anglo-saxon Aelfric era în măsură să scrie: „Nimeni nu se poate face rege pe el însuși ci poporul are posibilitatea să aleagă un rege pe care îl vor ei”.¹⁶ Au fost necesare mai multe secole ca ideea aceasta să se dezvolte, însă ea în cele din urmă s-a conturat, mulțumită parțial unuia dintre cei mai puțini democrați gânditori creștini din tradiția englezească, William Tyndale. Tyndale a fost unul dintre lingviștii și oamenii de litere cei mai scriitori

ai Reformei, fiind prin natura și teologia sa un autoritar din punct de vedere politic.¹⁷ Totuși, autoritarismul său a fost egalat – și chiar subminat – de dedicarea sa față de Evanghelie. Preocuparea supremă a lui Tyndale era aceea de a face Scripturile accesibile *fiecăruia* în limba sa, indiferent cât de sărac sau marginalizat ar fi fost el. Faptul acesta nu numai că a pus înaintea tuturor claselor sociale documentele fundamentale ale societății și că i-a încurajat pe toți să le citească și să le discute ci în acest fel a fost eliminată totodată influența sigură și călăuzitoare a celor învățați și bine-poziționați. Atât de important era să se elibereze calea către o relație nemediată între Dumnezeu și credinciosul individual încât s-a meritat riscul discordiei politice pentru a face posibilă libertatea religioasă.

Această „democrație spirituală”, inerentă reformei protestante, a pregătit terenul din care avea să încolțească într-o zi democrația politică. Munca lui Tyndale a fost cea care l-a ajutat pe Thomas Rainsborough să remarce, un secol mai târziu, în dezbaterile de la Putney:¹⁸ „orice om care va fi să trăiască sub o anumită guvernare va trebui mai întâi ca de bună voie să se așeze sub autoritatea guvernării respective”.¹⁹

În mod asemănător, radicalii creștini de la începutul secolului nouăsprezece s-au inspirat în mod repetat din ideea de democrație spirituală pentru a o putea apăra pe cea politică. Dacă Dumnezeu l-a considerat chiar și pe cel mai simplu om competent să judece pentru sine însuși mijlocul mântuirii veșnice, susțineau ei, iar guvernarea este doar un mijloc al salvării temporale, atunci guvernul ar trebui să îi implice pe oameni în formarea legilor sale.²⁰

Egalitatea umană

Problema egalității – ce este ea și cum ar trebui să fie recunoscută – dă bătăi de cap politicii actuale în așa măsură încât riscăm să nu observăm cât de non-intuitivă și contra-culturală este dedicarea față de egalitatea umană fundamentală.²¹ Ideea că toți oamenii sunt de o valoare nealienabilă egală este departe de a fi un adevăr „de la sine înțeles”, așa cum și l-au imaginat autorii Declarației de Independență a SUA. Dedicarea britanică (ba chiar occidentală) față de această idee se trage în mare măsură din creștinismul biblic, mai ales din Geneza 1:26-27: „Dumnezeu pe om după chipul Său; l-a făcut după chipul lui Dumnezeu; parte bărbătească și parte femeiască i-a făcut”. Acesta este poate cel mai influent text din istoria politică britanică.

La prima vedere, acesta nu este deloc un text politic. Totuși, modul în care el a fost folosit a fost adesea și în mod controversat unul politic. Aici a fost baza predicării egalitariste a lui John Ball, în timpul revoltei țăranilor din secolul paisprezece: „Când Adam a săpat și Eva a țesut, cine era pe atunci gentleman?”²² Aici a fost baza lucrării mult mai sofisticate a lui John Locke, *First Treatise on Government [Primul tratat despre guvernare]*, care a demolat sistematic argumentul lui Robert Filmer, conform căruia inegalitatea politică a fost inclusă în însăși ordinea creației.²³ Tot aici a fost și baza afirmației aboliționiste conform căreia comerțul cu sclavi reprezintă un abuz monstruos asupra făpturilor create de Dumnezeu.²⁴

Doctrina despre *imago dei* reprezenta de fapt doar unul dintre cei doi stâlpi majori ai preocupării creștine cu privire la egalitate. Cel de-al doilea era corespondentul nou-testamentar al primului: la fel cum toți oamenii sunt creați după chipul lui Dumnezeu, toți sunt mântuiți – sau pot fi mântuiți – de către același Dumnezeu. Luată împreună,

aceste două doctrine biblice au contribuit la formarea unei idei despre egalitatea umană care, deși mai adesea a fost încălcată decât respectată, încă influențează în mod profund istoria politică britanică.

Toleranța

Dacă există o doctrină creștină în jurul căreia l-a ora actuală s-a răspândit mai multă confuzie decât în jurul doctrinei egalității, aceea este toleranța. Pe cine, sau mai exact, ce ar trebui să tolerăm este o chestiune care face obiectul multor dezbateri aprinse.

Din motive istorice lesne de înțeles, creștinismul nu este de obicei asociat cu virtutea toleranței. Totuși, dacă unele texte biblice au conținut un anumit potențial pentru intoleranță, altele au purtat în ele sămânța toleranței. Unul dintre ele – conceptul de *adiaphora*, sau „lucruri neimportante” – a fost deosebit de semnificativ. Acest concept a derivat mai ales din 1 Corinteni și se referă la convingerea că anumite lucruri, precum mâncatul de carne sacrificată idolilor, nu sunt esențiale pentru credință.

Ideea aceasta a adus roade, deși dureros de lent, în secolul șaisprezece, când reformatorii (cel puțin unii) au început să susțină că puterea magistraților (pe care ei o promovaseră nu demult) ar trebui să fie limitată. Ei susțineau nu numai imperativul de a nu emite legi contrare legii lui Dumnezeu (un imperativ ce era universal recunoscut) ci și acela de a nu „impune anumite lucruri neimportante ca și când ele ar trebui făcute în mod obligatoriu”.²⁵

Cum era și de așteptat, această doctrină a fost susținută cu cea mai mare ardoare de către cei ce erau la periferia religiei și care aveau cel mai mult de câștigat din ea. Unii bapțiști englezi de la începutul secolului șaisprezece, deși nu toți, se

bucurau să facă referire la exemplul din Luca 9, sau Matei 13, sau 1 Corinteni 13, sau 2 Timotei 2: 24-25, pentru a arăta felul în care Cristos și biserica primară porunciseră ca dragostea să fie arătată chiar și celor care împărtășesc un alt crez.²⁶

Deși la începutul anilor 1600 învățătura aceasta era susținută doar de către „dizidenții” mai îndrăzneți, până la sfârșitul secolului nimeni altul decât influentul, respectatul și eruditul filosof anglican John Locke elabora argumentul cel mai elevat în favoarea toleranței.

La început Locke se opusese toleranței religioase, însă experiențele sale din străinătate, alături de lecturarea atentă a Evangheliilor, l-au convins că „toleranța [este] semnul cel mai important al bisericii adevărate”. Pornind de la observația (îndoielnică, trebuie să recunoaștem) că „Scriptura, în orice parte a ei, vorbește foarte puțin despre politică ... iar Dumnezeu nu stabilește niciunde, prin prevederi distincte și specifice, reguli de guvernare și delimitări ale autorității magistraților”, Locke a fost gata să facă o distincție crucială între păcat și delincvență, între fărădelegi religioase și politice.

Biserica deținea aria sa (cea a conducerii spirituale) iar statul aria sa (cea a conducerii temporale). Cu excepția unor interferențe grosolane dintr-o parte sau din cealaltă, interferențe pe care distinsul Locke le găsea greu de imaginat, cele două arii pot coexista fără probleme. Acum, după atâția ani, distincția lui Locke pare exagerat de elementară și simplistă, iar elaborarea ei a fost făcută cu prețul enervării Bisericii. Totuși, dat fiind momentul în care a apărut, după 150 de ani de conflict religios, ea a reprezentat o justificare îndrăzneată și foarte necesară a toleranței.

Hermeneutica

Varietatea diferitelor poziții adoptate de către creștini cu privire la unele dintre aceste probleme, în decursul secolelor, impune întrebarea dacă nu cumva fiecare folosește din Biblie ceea ce îi convine. Cu alte cuvinte, există un mod legitim de a interpreta politic Biblia sau fiecare a avut perfectă dreptate în a selecta din ea orice mesaj i-a convenit?²⁷

În mod inevitabil, fiecare citește Biblia în contextul său și toate textele fundamentale, religioase sau seculare, sunt vulnerabile în fața pericolului de a fi folosite ca suport pentru propriile idei sau în mod abuziv. Întrebarea cheie este dacă există vreun principiu călăuzitor central pe baza căruia diversele interpretări politice ale Bibliei să poată fi judecate și cum știm dacă un astfel de principiu există sau nu. Răspunsul simplu la această întrebare este că un astfel de principiu există și că știm aceasta datorită a două trăsături remarcabile ale relatărilor istorice.

Prima trăsătură este simpla durabilitate a unor idei cheie. Unele interpretări politice, precum limitarea puterii politice sau valoarea fundamentală a tuturor oamenilor, reapar în mod repetat în decursul secolelor, fiind la fel de probabil să le găsești în secolul zece ca și în secolul douăzeci. Capacitatea lor de a rezista în contexte foarte diferite este o mărturie a faptului că ele au o bază mai sigură în Scriptură decât alte idei, precum, de pildă, absolutismul politic sau inegalitatea umană.

Cea de-a doua trăsătură are de a face cu patosul anumitor dezbateri. Au existat diverse perioade din istoria Marii Britanii în care anumite dezbateri au generat o focalizare repetată și intensă asupra principiilor biblice, iar dezbaterile au fost câștigate în mod decisiv de către o anumită parte. Conflictetele cu privire la toleranță în secolul șaptesprezece și cele despre sclavie în secolele

optsprezece/nouăsprezece au implicat susținători creștini în ambele tabere ale dezbaterilor, însă deznodământul lor a fost acela că o parte a câștigat în mod decisiv. Putem spune că argumentele fundamentate biblic, în favoarea toleranței și a demnității nealienabile a ființei umane, au fost testate la cald și au rezistat.

Faptul că unele luări de poziție, pe baza Bibliei, au rezistat iar altele nu este un simplu accident. Dimpotrivă, forța și autoritatea lor derivă din faptul că ele nu sunt susținute doar de anumite texte biblice sporadice ci mai degrabă de stâlpii narațiunii biblice. Astfel, de pildă, creația și întruparea au dat naștere la idei precum egalitatea și demnitatea ființei umane; căderea în păcat și răscumpărarea finală a lui Dumnezeu au stat la baza ideilor despre limitele și dispersarea autorității politice; conceptul de păcat și cerința ca puterea regală să dea socoteală, idei ce pot fi găsite în ambele testamente, au generat idei precum cea de proces echitabil sau cea de democrație; lucrarea lui Cristos a dat naștere unor atitudini precum slujirea, caritatea sau bunăstarea.

Pe scurt, deși nu ar trebui să subestimăm propria noastră capacitate de a citi în Biblie ceea ce ne convine, ne putem totuși permite să fim mai îndrăzneți în a afirma capacitatea Scripturii însăși de a provoca și de a corecta hermeneutica noastră îndoielnică.

Concluzie

Cele cinci exemple privitoare la influența Bibliei asupra ideilor politice, la care ne-am referit în articolul de față, au fost alese datorită faptului că fiecare dintre ele este încă disputată, într-un fel sau altul. Alte exemple, precum principiul unei zile comune de odihnă, sau rolul tradițiilor creștine (sau a unor tradiții anume) în justificarea și dezvoltarea

statului bunăstării, puteau fi și ele selectate la fel de bine.

Indiferent care idei sunt alese, întrebarea rămâne totuși dacă influența Bibliei este doar una cu caracter istoric, sau dacă ea are în continuare un rol în susținerea dedicării noastre și în modelarea înțelegerii noastre cu privire la virtuțile politice. Desigur, creștinii trebuie să înțeleagă faptul că opțiunile lor politice trebuie modelate de credința lor, dar faptul acesta e de ajutor numai până la un anumit punct. Cei ce nu împărtășesc credința creștină au nevoie de argumente convingătoare că o astfel de influență din partea credinței creștine ar trebui să existe.

Un mod de a răspunde la această provocare este acela de a afirma că dedicarea noastră față de virtuțile politice discutate mai sus poate fi susținută numai pe baza credinței noastre creștine și că fără această credință dedicarea față de aceste valori nu mai poate fi susținută. Problema acestei abordări este însă nu numai că induce un ton implauzibil de alarmist, ci și că ea este greu de verificat, întrucât face afirmații largi ce nu pot fi nici confirmate nici infirmate.

Ceea ce se poate spune, cu mult mai multă încredere, este că politica nu se auto-susține. Idei precum egalitatea și demnitatea umană sau principiul limitării puterii politice, pe care le considerăm și deseori le calificăm ca fiind de la sine înțelese, nu sunt deloc așa. Toată gândirea politică se reazemă pe anumite convingeri și loialități fundamentale, precum cele privitoare la existența lui Dumnezeu, la scopul și identitatea omului sau la valoarea (respectiv lipsa de valoare) a lumii create.

Astfel, dedicarea față de ideile de națiune, proces echitabil, slujire politică, democrație, egalitate umană și toleranță nu plutește liberă față de orice fundamentare spirituală sau filosofică. Dimpotrivă,

o asemenea dedicare trebuie să fie așezată ferm pe idei mai mari, dacă vrem ca ea să răzbească în fața vicisitudinilor circumstanțelor și în mod special în fața tendinței puterii politice de a distorsiona busola morală a omenirii. În cuvintele socialistului timpuriu creștin F. D. Maurice, „economia și politica ... trebuie să aibă teren sub ele”.

În Marea Britanie, dedicarea noastră față de aceste virtuți s-a bazat de multă vreme pe un creștinism ce cunoștea Biblia și care în ultima vreme a ajuns să trăiască sub presiuni intense în viața publică. Ar suna poate nepotrivit de apocaliptic să spunem că noi nu putem rămâne dedicați față de astfel de virtuți politice fără credința creștină care a stat la baza acestora de atâta vreme, dar ar fi la fel de neînțelept să credem că vom fi în stare să rămânem tot atât de dedicați fără această bază.

Nick Spencer este un colaborator al Cambridge Papers. În trecut a lucrat ca cercetător și autor în cadrul organizației Jubilee Centre. În prezent el este director de cercetare la Theos, o organizație de experți în teologia publică, și autor al cărții *Freedom and Order: History, Politics and the English Bible* (Hodder & Stoughton, 2011).

NOTE

1. The Reasonableness of Christianity, 1965.
2. Letter to John Ludlow, 24 septembrie 1852.
3. Aceasta este o afirmație deosebit de importantă și este susținută în mult mai mult detaliu în lucrarea: Nick Spencer, *Freedom and Order: History, Politics and the English Bible*, Hodder & Stoughton, 2011, din care se inspiră lucrarea de față.

4. Privitor la acest subiect general, vezi Adrian Hastings, *The Construction of Nationhood: Ethnicity, Religion and Nationalism*, Cambridge University Press, 1997.
5. John Burrow, *A History of Histories: Epics, Chronicles, and Inquiries from Herodotus and Thucydides to the Twentieth Century*, Allen Lane, 2007, p. 215.
6. Vezi, de exemplu, Alan Thacker, 'Bede and History', în *Cambridge Companion to Bede*, Cambridge University Press, 2010.
7. David Pratt, *The Political Thought of King Alfred the Great*, Cambridge Studies in Medieval Life and Thought: Fourth Series, 2007.
8. Dorothy Whitelock, *English Historical Documents, Vol. 1: 500-1042*, Eyre and Spottiswoode, 1995; 2nd edn., 1996, pp. 407-416.
9. Wesley Carr, 'This Intimate Ritual: The Coronation Service', *Political Theology* 4:1, 2002, pp. 11-24.
10. Linda Colley, *Britons: Forging the Nation, 1707-1837*, Yale University Press, 1992, p. 54.
11. *English Historical Documents, Vol. 1*, No. 44, pp. 442-47.
12. John Baldwin, 'Master Stephen Langton, Future Archbishop of Canterbury: The Paris Schools and Magna Carta', in *English Historical Review*, Vol. CXXIII, No. 503.
13. Articolele 39, 40 și 52; vezi J. C. Holt, *Magna Carta*, CUP, 1992, Appendix 6.
14. Citat în Joseph Canning, *A History of Medieval Political Thought*, Routledge, 1996, p. 49.
15. Vezi, de exemplu, Cary Nederman (ed.), *John of Salisbury: Plicraticus*, Cambridge, 1990, IV.4,

- pp. 35-36; *Complete Prose Works of John Milton*, (ed.) Don M. Wolfe, OUP, 1953-82, Vol. IV. 344.
16. *English Historical Documents, Vol. 1*, No. 239, p. 925.
 17. William Tyndale, *The Obedience of a Christian Man* (ed.), David Daniell, Penguin, 2000.
 18. Acolo a discutat Noua Armată Model a lui Cromwell viitorul politic al națiunii.
 19. 'The Putney Debates', în *Divine Right and Democracy: An anthology of political writings in Stuart England* (ed.) David Wootton, Penguin, 1986, pp. 285-317.
 20. Eileen Groth Lyon, *Politicians in the Pulpit: Cristian Radicalism in Britain from the Fall of the Bastille to the Dissintegration of Chartism*, Ashgate, 1999.
 21. Julian Rivers, 'Uniformity or mutuality? The new equality law in Christian perspective', *Cambridge Papers*, Vol. 20, No. 3, September 2011.
 22. Jean Froissart, *Chronicles*, trad. Geoffrey Brereton, Penguin, 2004, p. 212.
 23. John Locke, *Two Treatises of Government and A Letter Concerning Toleration* (ed.) Ian Shapiro, Yale University Press, 2003; și, mai ales, Jeremy Waldron, *God, Locke and Equality: Christian Foundations of John Locke's Political Thought*, CUP, 2002.
 24. John Coffey, 'Evangelicals, Slavery & the Slave Trade: From Whitefield to Wilberforce', *Anvil*, Vol. 24, Nr. 2, 2007.
 25. Robert Barnes, *That Men's Constitutions, which are not grounded in Scriptures, bind not the conscience of Man*, in N. S. Tjernagel (ed.), *The*

Reformation Essays of Dr Robert Barnes, London: Concordia Publishing House, 1963, p. 90.

26. John Coffey, 'Puritanism and Liberty Revisited: The Case for Toleration in the English Revolution', in *The Historical Journal*, Vol. 41, No. 4, 1998, p. 964.
27. Privitor la această problemă și la politica făcută de creștini, vezi Oliver O'Donovan, *The Desire of the Nations*, Cambridge University Press, 1996.

